

H.J. Falks prædiken 1. søndag i advent

Taler

Hans Jacob Falk
Domprovst

Omstændigheder

Prædikentekst:

Lukasevangeliet kapitel 4, vers 16-30

Så kom Jesus til Nazaret, hvor han var vokset op. Og på sabbatsdagen gik han efter sin sædvane ind i synagogen. Og han stod op for at forelæse, og man gav ham profeten Esajas' bog, og da han åbnede bogen, fandt han det sted, hvor der stod skrevet: "Herrens Ånd er over mig, fordi han salvede mig, at jeg skal gå med glædesbud til fattige. Han sendte mig for at udråbe for fanger, at de skal få frihed, og for blinde, at de skal få deres syn, for at sætte fortrykte i frihed og udråbe et nådeår fra Herren."

Så lukkede han bogen og gav tjeneren den tilbage og satte sig; og alles øjne i synagogen var spændt rettede mod ham. Da begyndte han med at sige til dem: "I dag er dette skriftord, som lød i jeres øren, gået i opfyldelse." Og alle gav de ham deres bifald, og de undrede sig over de livsalige ord, som undgik fra hans mund.

Da sagde de: "Er det ikke Josefs søn?" Men han sagde til dem: "I vil sikkert bruge dette ordsprog om mig: Læge, læg dig selv! Vi har hørt om de store ting, som er sket i Kapernaum; gør også sådanne her i din fædreneby. Og jeg siger Eder, som sandt er: I Israel var der mange enker i Elias' dage, dengang himmelen var lukket i tre år og seks måneder så der kom en stor hungersnød i hele landet; dog til ingen af dem blev Elias sendt, men derimod til en enke i Sarepta i Sidons land. Og i Israel var der mange spedalske på profeten Elias tid, og ingen af dem blev rensat, men derimod syreren Na'aman." Da de, der var i synagogen, hørte det, blev de alle fulde af harme, og de stod op og drev ham ud af byen og førte ham hen til randen af det bjerg, deres by var bygget på; der ville de styrte ham ned. Men han gik sin vej midt imellem dem og drog bort.

(Lukas 4, 16-30)

Det evangelium, vi her har hørt, er et godt evangelium at begynde et nyt kirkeår med. For det, der skete den dag i Nazarets synagoge, det er nøjagtig det samme, der sker ved hver eneste gudstjeneste kirkeåret igennem: der læses op af en gammel bog og prædiket over det læste. Det er det hele.

Det forandrer intet, at der hos os også er et ord knyttet til tre gange vand og et ord knyttet til et stykke brød og en smule vin: vi har dog netop kun et ord at byde på. Det er gudstjenestens egentlige indhold, dens forjættelse og dens forargelse: at det eneste, der sker, er, at der ingenting sker.

Det var også netop det, der forargede dem den dag i Nazaret. Så længe Jesu ord viste ud over sig selv hen til de store ting, de ventede skulle ske, berømmede de hans ord. De havde jo også grund til at vente store ting netop af ham. For de havde hørt om det, der var sket i Kapernaum: høvedsmandens søn, der var blevet helbredt – den lamme, der stod op, tog sin seng og gik. Og underet over alle undere: Jairi datter, som han havde oprejst fra de døde.

Sandelig, der var grund til at berømme ham, der allerede havde gjort så store ting, og som nu med profeten Esajas varslede, at der også her hos dem den dag skulle ske store ting: I dag er dette skriftord om de fangne og forrykte, der skal sættes i frihed, og de blinde, der skal få deres syn igen gået i opfyldelse. *Men der skete ingenting.*

Og straks slog begejstringen over i forargelse: Hvor skulle han også kunne hjælpe, han var jo kun tømmermandens Josefs søn. Han ville læge Israels og hele verdens dybe nød. Men en læge, der ikke kan hjælpe sig selv, hvor kan han hjælpe andre?

Bevis, at du virkelig er læge, bevis, at du er Messias. Det er nøjagtig de samme ord, der senere lød til ham: Frels dig selv, stig ned at korset, lad os se store ting. *Men der skete ingenting.*

Og er det ikke også vor bestandige forargelse på evangeliet. Også vi vil se store ting, se noget af det, vi har hørt, er sket i Kapernaum og Nain og Betesda og Jerusalem. Er det så let at komme om ved den forargelse, når man virkelig er et stedt i livets og dødens vande: en far og mor, der står ved deres lille døde pige, og

de har læst og hørt om, hvad der skete i Kapernaum. Men det sker ikke her i Odense.

Er det ikke derfor, vi alle, mere eller mindre bevidst, er på jagt efter noget, der kan demonstrere for os selv og for verden, at der alligevel sker noget, hvor evangeliet lyder og tros: underfulde bøn-hørelser og helbredelser og syner og åbenbarelses. Vi vil dog i det mindste se, at kristendommen dner til noget, at den kan læge verden, frelse verden, forvandle verden. Ellers er Jesus jo ikke Guds søn, men kun Josefs søn, et magtesløst menneske blandt alle os andre magtesløse.

Og derfor lyder kravet om store ting bestandig ikke blot i verden, men også i kirken, ikke blot i Nazaret synagoge, men også i Odense domkirke. *Men der sker ingenting.* Der lyder kun et ord. Men om det ord siger han: i dag er det gået i opfyldelse for vore *øren* - sådan oversætter og forstår man bedst ordene her i dagens evangelium - netop kun for vore øren, ikke for vore øjne - for vore øjne er der kun det evindeligt gamle: skyld og skam og sygdom og nød og trældom og blindhed - men for vore øren er det opfyldt i dag, fordi vore øren hører evangeliet. I dag.

Og mon vi ikke skulle kunne forstå en sådan tale, når vi betænker, hvad vi jo kender fra det almindelige menneskeliv, at der er to helt forskellige slags ord. Der er ord, der kun har den funktion at vise ud over sig selv, hen til noget, der *er* sket eller *skal* ske. Deres opfyldelse er uden for dem selv. Men der er også en helt anden slags ord.

De viser ikke hen til noget, der skal ske, men idet de ord lyder, sker der noget, de er deres egen opfyldelse. Et menneske kan f.eks. holde et foredrag om godhed, beskrive, hvad godhed er, og hvilke gode gerninger, man bør gøre. Men alt det kan han, uden at der behøver at være nogen som helst godhed i ham selv eller i hans ord. De viser bare hen til godheden.

Men vi kender også allesammen ord, der ikke taler *om* godhed, men i hvilke der *er* godhed. Det kan være ganske jævne hverdagsord, en fars og mors ord til deres barn. De skal ikke først opfyldes ved en eller anden god gerning, de *er* gode. Sådanne ord er Jesu Kristi ord. De beskriver ikke livet, men livet *er* i dem. De holder ikke foredrag om godhed, men godheden *er* i dem. De docerer ikke sandheden, de *er* sande. De skaber, hvad de nævner.

Hvor ved jeg nu det fra? Ja, her skal man passe meget på, at man ikke søger at stive ordet af med “store ting”, og derved netop viser, at man slet ikke tror ordet, men noget helt andet. F.eks. hvis man siger: Jesu ord er sande, fordi de står i Bibelen, og Bibelen er jo Guds ord. Eller: Jesu ord er sande, fordi han er undfanget ved Helligånden, født af Jomfru Maria. Ja, men så vil man jo netop ikke nøjes med at høre, så vil man jo “se”.

Men for vore øjne er der netop ikke andet at se end en gammel, såre menneskelig bog med både sproglige og historiske og naturhistoriske og religiøse fejltagelser. For vore øjne er der ikke andet at se end et menneske, Jesus fra Nazaret, *Josefs søn*.

Andet kan man ikke *se*, et menneske blandt mennesker, en afmægtig og anfægtet og korsfæstet og død. Ingen kan se andet end en grav. Hvor ved jeg så fra, at Jesu ord er sande, opfyldte blot ved at lyde? Jeg ved det fra det eneste, hvorfra det kan vides: fra ordet selv, det fattige, nøgne, ubeviselige ord, ordet uden støtte af noget som helst. Jeg kan ikke bevise dets sandhed, det er lige omvendt: ordet overbeviser mig ved sin egen sandhed og godhed og myndighed. Det kan næppe siges bedre, en Grundtvig har gjort det:

Han hjertet tiltaler – han hjertet husvaler, han svarer som Gud til sit navn.

Ene og alene fordi hans ord går mig til hjerte, og det betyder ikke noget sentimentalt føleri, men det betyder, at det rammer mit inderste Jeg ved sin dom og sin tilgivelse, sin tugt og sin trøst, så jeg må give det ret, det taler med en myndighed, jeg ikke kan gøre mig fri af, en myndighed, som jeg ikke har noget andet ord for end netop *Guds*.

Ene og alene derfor og ikke på grund af nogle forudgivne dogmer svarer han som Gud til sit navn. Og derfor er ordet opfyldt *i dag* for den fattige, d.v.s. ham hvem alt andet fattes. Det er netop dette “i dag”, der gør det til et glædesbud for den fattige. Du skal ikke fortvivlet se tilbage til “i går”, til dets skyld og svigten og nederlag. For *i dag* lyder evangeliet: Din synd er dig forladt. Og så *er* den forladt i dag.

Og du skal ikke i fortvivlelse og anfægtelse over din ringe tilstand, din fattigdom, flygte fra din virkelighed frem til et “i morgen”: i morgen, når jeg er blevet mere

åndelig rig, mere troende, mere kristelig, mere sejrende, ja, i morgen går ordet måske i opfyldelse for mig. Hvad véd du om i morgen, om den overhovedet kommer? Det eneste du véd, er, at i dag er det i dag, og i dag lyder evangeliet, og i dag er det opfyldt for dig, som hører det og lader det gælde, hvem du så er, og hvad du er, og hvordan du er.

Ingen har forret til evangeliet, og ingen er lukket ude fra det. Hørte du ikke, at i Elias' dage gik det bort fra alle dem, der mente, at det var deres, hen til den fattige enke i Sarepta, hun der netop var udenfor, uden for Guds folk, uden for synagogen, uden for kirken. Og til urene syrer Na'aman, han der var ramt af den spedalskhed, der for de udvalgte stod som Guds vrede og straf over den uretfærdige.

Men det gik bort fra alle de rene, hen til ham, den urene. Det er evangeliets frihed: ingen djævel kan det hæmme - ingen helgen kan det fremme.

Denne evangeliets frihed og dette evangeliets i dag kommer intet sted så klart til orde som i sakramenterne. I dag lyder det til et tilfældigt lille barn: Jeg døber dig til at være Guds kære barn. Og så er det det, i dag, ikke først "i morgen", når det er blevet voksent og måske nok så troende og omvendt. Det er ikke gøgleord, vi siger, det er ikke ord på forventet efterbevilling, de gælder for, hvad de lyder på, idet de lyder. Og i dag lyder det i den hellige nadver:

Det er mit legeme, det er mit blod. Tag det, det er dit, netop nu i dag, så sandt som det er i dag, du spiser og drikker: Den korsfæstede og opstandne frelser, vor Herre Jesus Kristus, som *nu* har givet dig sit hellige legeme og blod. *Nu, i dag.*

Det er i dag 1. søndag i advent, den første i en lang række af gudstjenester kirkeåret igennem. Dybest set er hver gudstjeneste advent, forventningen og bønner om, at han selv vil komme til os i sit ord og i sin ånd. Og det er hver gudstjenestes forjættelse, som det hedder i dagens evangelium, at det er hans sædvane at komme, at tale og ikke tie, at spise og drikke med syndere – for at sætte os fangne i frihed, fra synd og død, friheden til at være Guds kære børn i syndernes forladelse og opstandelsens håb - og for at give os blinde vort syn igen, vi som ikke kan se Gud, men kun ser mørke, men netop ser Guds kærlighed i den fattige og fornedrede Jesus fra Nazaret, han der ikke kunne læge sig selv – men vi fik lægedom ved hans sår.

Så sker der da ingenting, hos os så lidt som i Nazaret. Og dog sker der det største, der kan ske: at Guds ord bliver forkyndt, og at Guds ord går i opfyldelse – *i dag*.

Kilde

"En Skt. Knuds Postil", H. J. Falk, Aros 1976

Kildetype

Dokumentation i bogværk

Tags

1. søndag i advent, Anden tekstrække, Prædiken, Prædikener fra 1900-tallet

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/h-j-falks-praediken-1-sondag-i-advent>